

Mag. Ivanka Mori

Pogovor z dr. Vesno Štemberger

Uvodne misli

Razredni učitelji smo »multipraktiki«, zato bi se morali prav mi najbolj zavedati, da moramo vsa področja (predmete) obravnavati enako resno, strokovno, zavzeto. Če delamo s srcem, je to seveda hvalevredno, vendar moje srce pač ne zna uglašeno prepevati. To pa mi ne daje pravice, da tudi glasbe ne bi ustrezno strokovno poučevala. Naklonjenost do posameznega področja ne sme ogrožati moje strokovnosti, ne sme ogrožati pravice otroka do kakovostnega izobraževanja, do celostnega razvoja. Otrok si zasluži najboljše, meni pa v prostem času ni treba peti, če tega ne maram.

Pozdravljena, Vesna. Pred osmimi leti sva se srečali na seminarju za učitelje razrednega pouka v Dobrni. Kot organizatorka seminarja sem te poslušala s pravim užitkom. Izžarevala si dobro voljo, pedagoški eros, vsebina pa je bila aktualna in uporabna. Kako ti je uspelo, da si obdržala tesen stik s pedagoško prakso, čeprav delaš kot profesorica na Pedagoški fakulteti v Ljubljani, docentka za področje didaktike športne vzgoje na Oddelku za razredni pouk? Je to posledica razvoja partnerstva med fakulteto in osnovnimi šolami ali mogoče tudi tega, da si bila na začetku svoje profesionalne poti učiteljica razrednega pouka?

Hvala. Mislim, da sem v srcu od nekdaj razredna učiteljica in tega ne spremeni dejstvo, da delam samo na enem od mnogih področij, ki jih razredni učitelji pokrivamo. Stik s prakso sem obdržala s tem, da sem dolgo kot prostovoljka pri športu pomagala v vrtcu in šoli v kraju, kjer živim. Poleg tega sem kar nekaj let vodila gibalne urice za najmlajše, še vedno pa sem s študenti vsako leto v šoli med njihovim praktičnim usposabljanjem. Poleg tega na Smučarski zvezi Slovenije na področju

smučarskih skokov skrbim za delo z naraščajniki, tako da mi stika s prakso res ne manjka. Brez tega bi bilo vse, kar skušam prenesti na študente, brez prave vrednosti.

V tvojem nagovoru diplomantom leta 2011 si mlade učitelje opozorila na razhajanja med teorijo in prakso, ko si dejala, da bo njihova začetna pot težka, saj nobena šola ne more bolj pripraviti bodočih učiteljev na realnost dela z otroki in mladino kot prav vsakodnevno delo z njimi. Vemo, da je bistvo vseh kritik, da pedagoške fakultete bodočih učiteljev ne pripravijo dobro za poučevanje. Kako torej po tvojem mnenju učinkovito pripraviti študente za učiteljevanje?

Zagotovo je fakulteta najpomembnejša ustanova, kjer bi moral bodoči študent dobiti zgled dobrega, profesionalnega učitelja. To med drugim pomeni, da bi morali za praktično pedagoško usposabljanje študentov izbirati le najkakovostnejše šole in učitelje prakse. Danes se nemalokrat zgodi, da gre študent na prakso k učitelju, ki potrebuje točke za napredovanje, dejansko pa ne študent, ne učitelj od takega sodelovanja nimata nič. Zato bi bila ponovna uvedba »šol vadnic« verjetno dober korak k premagovanju razhajanja med teorijo in

prakso. Idej je še kar nekaj, vendar bi zahtevale nekaj sistemskih sprememb, za katere pa menim, da še nismo zreli.

Kot docentka za didaktiko športa na Pedagoški fakulteti v Ljubljani, kakor se po novem imenuje ta predmet, izobražuješ ne le študente razrednega pouka, ampak izvajaš tudi seminarje za učitelje. Tvoja je zasluga, da prihajajo v šole učitelji, ki didaktiko športa dobro obvladajo in so veliko samozavestnejši in strokovno kompetentni za poučevanje tega predmeta. katerim področjem didaktike športa namenjate na pedagoški fakulteti še posebno pozornost?

Dejansko vsem, ki se tičejo področja športa (športne vzgoje). Nenehni očitki o tem, da razredni učitelji na področju športne vzgoje (tu res ne morem reči na področju športa, saj to označuje preširoko področje) nismo kompetentni, da ne delamo kakovostno, da hodimo v telovadnico v krilu in visokih petah ipd. čeprav vemo, da ni tako, so zadnjih 20 let zame dovolj močan razlog, da skušamo študente oborožiti s praktično identičnimi znanji, kot jih dobijo njihovi kolegi na Fakulteti za šport (seveda v manjšem obsegu, saj je število ur ustrezno manjše). Metodika posameznih disciplin, načrtovanje, ocenjevanje, plavanje ... skratka vse, kar potrebuje učitelj za to, da lahko kompetentno in samozavestno stopi pred učence.

Učitelji morajo biti pri poučevanju športa kot učnega predmeta zelo prilagodljivi, saj so učenci v razredu zelo različni. Kako naj učitelji poučujejo, da ne bodo pozabili nadarjenih učencev na tem področju? In kako ustvariti spodbudno učno okolje za nadarjene otroke v obdobju od 6. do 10. leta starosti?

Predvsem se moramo najprej zavedati, da v tem obdobju težko govorimo o otrocih, nadarjenih za šport. Otroci, ki v tem obdobju izstopajo, so morda res nadarjeni za omenjeno področje, pogosteje pa lahko govorimo o otrocih, ki v razvoju nekoliko prehitevajo, ki izhajajo iz izkušenjsko bogatega okolja, ki so imeli v predšolskem obdobju veliko možnosti kakovostnega gibalnega razvoja ipd. Učitelj pa v vsakem primeru mora pouk športa prilagajati posameznikom, ki na takšen ali drugačen način odstopajo od povprečja. Tu je, denimo, zelo primerno delo z dopolnilnimi in dodatnimi

nalogami kot ena boljših učnih oblik, ki omogoča diferencirano delo. Zagotovo pa je zelo pomembno tudi področje načrtovanja, ki bi se moralo vsako leto sproti prilagajati učencem, ki jih poučujemo. Dejansko pa imajo učitelji leta in leta isto letno učno pripravo, ki ni nujno prilagojena niti razmeram, v katerih delajo, še manj pa posameznem oddelku učencev.

Zadnje čase se ne videvava v živo, ampak nama družbeni portal Facebook omogoča, da se bereva in tudi poklepetava. Vidim, da si odlična športnica. S svojim kolesom si prevozila ogromno poti po Sloveniji in tujini. Kako vpliva redna športna dejavnost na delo učiteljev, ni treba posebej govoriti. Zanima pa me, kako navdušiti in privzgojiti športne navade za vsakodnevne športne dejavnosti tudi učence?

Predvsem je pomemben učiteljev zgled. Pri tem ne mislim, da bi se moral učitelj nujno tudi sam dejavno ukvarjati s športom (čeprav bi bilo to zaradi zdravja učitelja in obvladovanja vsakdanjega življenja zelo priporočljivo), pomembno pa je, da je učitelj pri pouku športa vedno v športni opremi (tudi zaradi lastne varnosti in varnosti otrok), da ure športa začenja in končuje ob uri, da kakovostno načrtuje in izvaja športnovzgojni proces, da učence spodbuja, jim prilagaja proces tako, da so lahko vsi uspešni. Učencem je treba ponuditi čim bolj raznolike športe, jih seznaniti s čim več različnimi možnostmi ukvarjanja s športom, jim privzgojiti miselnost, da so v športu lahko uspešni, če za merilo uspešnosti ne jemljejo svetovnih prvakov. Za redno ukvarjanje s športom je treba navduševati tudi starše. Predvsem pa mislim, da bi se morali pri svojem delu držati znanih Slomškovih besed »Če hočeš drugega vneti, moraš sam goreti«.

Ali lahko rečemo, da so profesorji razrednega pouka pri poučevanju predmeta šport v današnjem času bolj suvereni in avtonomni kot pred leti?

Da, zagotovo. So le premalo suvereni nasproti drugim učiteljem, saj jih nenehno prepričujemo, da zaradi svoje širine ne poznajo dovolj posameznega področja. In ko to nenehno poslušam, začneš v to žal tudi verjeti. Primerov, ko so imeli naši učitelji strokovno prav, pa niso bili slišani, poznam mnogo. Tak meni najbolj neverjeten je primer, ki se je pred leti zgodil na eni izmed šol, ko so razredni učitelji želeli izvesti diferenciran športni dan za učence prvega triletja. Tako ravnatelj (športni pedagog) kot učitelj športne vzgoje sta bila proti, saj bi to pomenilo preveč dodatnega dela. Namesto da bi razredni učitelji vztrajali, so se umaknili in z učenci odšli na pohod, ki najmlajšim ni bil prilagojen ne po dolžini poti, ne po zahtevnosti.

Na srečanju z učitelji kombiniranega pouka si poudarila pomen izvajanja ur športa na prostem, izkoristiti danosti šol (zunanje površine, travnike, naravne ovire ...) na podeželju. Kaj bi danes povedala na to temo?

Verjetno še več kot takrat. Včasih smo se smejali, ker so otroci mislili, da je krava vijolična. Danes sploh ne vedo, da krava obstaja ... Delo v naravi, pouk v naravi, vse, kar se dogaja zunaj, namreč otroku daje tisto pomembno doživljajsko noto, ki je ne more nadomestiti nobena sodobna i-zadeva, nobena knjiga, noben pouk, ki poteka znotraj štirih sten. Nekaj najlepšega je videti sončni vzhod v živo, čakati na vrhu hriba, da sonce počasi prileze na plan. Tega ne more pričarati nobena, še tako lepa fotografija. In občutek, ko premagaš samega sebe? Nekaj najlepšega, vendar moraš za to ven,

v naravo. Najlepša glasba? Ne iz različnih naprav, ampak zvok narave. Otrok zunaj tudi pridobiva naravno odpornost, ki mu jo danes z bivanjem v inkubatorskih razmerah uspešno jemljemo. Narava je najboljša učilnica, in to ne glede na predmet, ki ga poučujemo. Le videti moramo znati.

Si profesorica, ki se trudi pomagati tistim šolam in učiteljicam na njih, kjer ni na voljo veliko športnih rekvizitov, zato jim skušaš v nekaterih vsakdanjih predmetih pokazati uporabnost za šport. Ali veš, kako se v praksi obnesejo tvoje ideje, koliko se uporabljajo, spodbudijo tudi nove ideje?

Ne, bi pa zelo rada vedela. Bojim se namreč, da se navdušenje nad drugačnim načinom dela (morda celo bolj pravilnim) po kratkem času poleže in se učitelji vrnejo v rutino poučevanja predmeta šport, s tem pa se novosti seveda ne morejo uveljavljati. Prepričana sem namreč, da bi morale na podlagi nekaj idej nastati nešteto novih, saj so razredni učitelji med bolj kreativnimi. Mogoče je seveda tudi, da se ideje razvijajo, žal pa v širšo javnost ne pridejo.

Medpredmetnost v šoli je še vedno tema, ki nekatere veseli, drugi jo radi preskočijo. Kako jo ti vidiš, kje se ti zdi smiselna povezava, kje naredimo največ napak?

To pa je tema za celoten intervju ... Medpredmetnost mi je blizu, saj je otrok celostno bitje in je medpredmetnost kot takšna blizu tudi njemu. Popredalčkano znanje danes povzroča to, da otrok pri fiziki ve vse o silah, pri športu pa je videti, kot da o silah ne ve nič. Moje osebno mnenje je, da bi večja uporaba medpredmetnosti lahko razbremenila učne načrte, učenci pa bi dobili dejansko uporabnejše, predvsem pa trajnejše znanje. Pri delu s štu-

denti se včasih prav primem za glavo, kako dejansko ne zmorejo širšega pogleda na isti problem. Pa ni težava v študentih, težava je v nas, ker jih nismo naučili širokega gledanja na isti problem. Največ napak zagotovo delamo zato, ker medpredmetnosti ne razumemo pravilno. To, da med uro matematike za uvodno motivacijo uporabimo gibanje, ni povezava športa in matematike, je le uporaba gibanja kot didaktičnega medija. Pri medpredmetnih povezavah morajo biti vedno realizirani cilji vseh predmetov, ki jih povezujemo, česar pa žal po navadi ne vidim. Mislim, da je eden glavnih problemov tudi ta, da študenti med študijem o medpredmetnosti ne slišijo dovolj (vsaj do letos je bilo tako) in si potem to predstavljajo po svoje.

Vizija in želje za naprej ...

Moja največja želja je, da bi končno ustanovili društvo razrednih učiteljev. Kar nekaj dela je že opravljenega, v zadnjih dveh letih nam je uspelo organizirati tudi dve srečanji razrednih učiteljev, vendar pa bi potrebovali nekaj ljudi, ki bi si lahko vzeli nekaj mesecev časa (poleg svojega dela), da bi delo društva zagnali. Predvsem pa bi morali imeti tudi podporo drugih razrednih učiteljev, saj danes žal prevečkrat čutim ravnodušnost glede vsega, kar je povezano z njimi. Menim, da smo lahko skupaj močnejši in uspešnejši in da si lahko le skupaj priborimo ugled, ki nam pripada. ■

ALI JE KAJ TRDEN MOST?

Po predstavitvi mostov skozi zgodovino, materiale in oblike smo gradili mostove iz različnih materialov. Preizkušali in ugotavljali smo, zakaj je en most trdnjši kot drugi.

Delavnica je bila izvedena 22. 10. 2010 v Hiši arhitekture v Ljubljani pod vodstvom arhitektov Kaje Lipnik Vehovar in Arneta Vehovarja.

ARHITEKTURA GORSKIH BIVAKOV

Čemu je namenjen gorski bivač? Je kaj drugačen od drugih hiš? Kaj mora biti v njem? Iz česa je lahko narejen? Skupaj smo se poigrali z ustvarjanjem bivača v snegu. Delavnica je bila izvedena 18. 2. 2011 v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani pod vodstvom arhitektov Barbare Viki Šubic in Igorja Šubica ter Miha Kajzelja.

